

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

OUDEGRACHT 152, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT MAANDELIJKS - ABONNEMENTSPRIJS f. 3.-- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Documentatiedienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld.

Postgiro No.304960 t.n.v.HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon 030-10163

OKTOBER 1959

3e Jaargang, Nr. 9

REDACTIE

Mr. H. SINGER-DEKKER

Burg. Elsenlaan 147

R I S W I J K - Z.H.

Telefoon 119843

Administratie: Oudegracht 152 - Utrecht

I N H O U D S O P G A V E .

HUMANISTISCH VERBOND.

Luisterkring	Blz. 150
Het Woord van de Week	" 150
Spreekersconferentie	" 150
"Rekenschap van de mens" (lezingen)	" 150
Topkaderconferentie	" 150
Nieuwe uitgave	" 150
Gespreksgroepen	" 151
Emigratie	" 151
Geestelijke verzorging gedetineerden	" 151
Openbaar gesprek	" 151

HUMANITAS.

Gerepatrieerdenzorg	" 151
Nieuw correspondentschap	" 151
Gezinsverzorging	" 151/152
Bejaardenzorg	" 152
Gewestelijke organisatie van Humanitas	" 152
"Van Mens tot Mens"	" 152/153
Uitbreiding van het Centraal Bureau aan de J.W. Brouwers- straat 16 te Amsterdam	" 153
Collecten	" 153

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Réunie Zomerkamp	" 153
Reorganisatie-weekend	" 153

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Uitbreiding bestuur	" 153
Aantal bezoeken aan "De Woldberg"	" 153
Aantal bezoeken Vormingscentrum	" 154

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Jaarvergadering	" 154
Onderwijsproblemen	" 154
Winterwerk	" 154

RADIO-NIEUWS.

Uitzendingen A.V.R.O. vastgesteld	" 154
Lezingen in oktober voor de A.V.R.O. en de V.A.R.A.	" 154

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

" 155

INTERNATIONAAL NIEUWS.

Amerika - Canada	" 155
Groot Brittannië	" 155

VAN ALLE KANTEN.

Humanistische geestelijke verzorging

Vrij Nederland

Blz. 156/157

De Nieuwe Prov.Groninger Courant

" 157/158

Humanisme in de aether

De Volkskrant - De Leeuwarder Courant

" 158

Humanistische rubriek in Het Parool

" 158/159

Lezing Ds. Kalff

Bussumsche Courant

" 159/160

Een Humanistische Internationale

Streven

" 160/161

HUMANISTISCH VERBOND.

Luisterkring.

Het aantal leden van deze kring groeit gestadig. Te verwachten valt dat door de meerdere activiteit na de vacaties deze groei in een veel sneller tempo zal plaats vinden. Vooral door de plannen, die de plaatselijke gemeenschappen inmiddels hebben opgesteld, om een maximum effect te bereiken, kan de nabije toekomst met spanning tegemoetgezien worden.

Het Woord van de Week.

De abonné's op dit blad krijgen in het vervolg een halve pagina tekst meer, hetgeen mogelijk is geworden door een andere wijze van adressering en verzending. Ook van dit blad valt te constateren, dat door de betere opmaak en grotere omvang, het aantal abonné's belangrijk is toegenomen. Inmiddels heeft onder de leden van de Luisterkring een wervingscampagne plaats door toezending van proefnummers, teneinde meerderen te bewegen zich te abonneren. Leden van de Luisterkring betalen slechts f. 3.-- per jaar. Proefnummers kunnen worden aangevraagd bij de administratie, Oudegracht 152, Utrecht.

Sprekersconferentie.

Ruim 25 sprekers hebben deelgenomen aan de jaarlijkse conferentie, welke op 13 september in het Erasmushuis werd gehouden. Thema was de vraag, hoe of de gemeenschappen over de spreker denken en wat van hen wordt verwacht. Vooral in de discussie is nog eens duidelijk geworden, welk een belangrijke rol de spreker in de gemeenschappen heeft en welke hoge eisen aan hem gesteld worden.

"Rekenschap van de mens". (lezingen)

De voorzitter van het Verbond, Dr. J.P. van Praag zal onder bovenstaande titel een viertal lezingen houden in oktober en november voor de geestelijke raadslieden en andere belangstellenden. Er blijkt hiervoor een dermate grote belangstelling te bestaan, dat men velen heeft moeten afwijzen.

Topkaderconferentie.

Op 3 en 4 oktober heeft in "De Ark" te Nunspeet de halfjaarlijkse conferentie plaats gevonden van voorzitters en secretarissen der gewesten en de leden van het D.B., benevens een aantal functionarissen. Aandacht werd besteed aan de huidige situatie van het Verbond, waarbij in het bijzonder de betekenis van de gemeenschappen in het maatschappelijke en culturele leven in de samenleving ter sprake kwam.

Nieuwe uitgave.

Van de pers kwam een bundel opstellen van de hand van Dr. van Praag met de titel "De dag ligt nog voor ons". De schrijver noemt het een schets van een humanistisch wereldbeeld, en dit spannende geschrift, dat eenvoudig werd uitgevoerd en daardoor tegen een lage prijs verkrijgbaar is, zal een uitstekend uitgangspunt bieden voor discussies in gespreksgroepen.

Gespreksgroepen.

Een poging wordt gedaan, aan dit belangrijke werk in de gemeenschappen uitbreiding te geven. Plannen zijn in voorbereiding voor een nauwer contact met gespreksleiders en het geven van voorlichting, mede door het aanstellen van gewestelijke adviseurs.

Emigratie.

De commissie, welke zich in het Verbond hiermede bezig houdt, zal trachten voor het vraagstuk ook bij de plaatselijke gemeenschappen meer belangstelling te wekken. Het verdient aanbeveling, dat men vertegenwoordigers in de commissies van de Algemene Emigratie Centrale aanwijst, indien deze in een gemeente aanwezig zijn. Bovendien moet er een zo uitgebreid mogelijk contact worden opgebouwd met vroegere leden van het H.V., die in de loop der jaren geëmigreerd zijn.

Geestelijke verzorging gedetineerden.

In de periode 1 januari 1955 - 1 januari 1959 is het contact van de Humanistische geestelijke raadslieden met gedetineerden als volgt gegroeid:

In 1955 hadden de raadslieden contact met 109 gedetineerden
" 1956 " " " " " " 328 " "
" 1957 " " " " " " 423 " "
" 1958 " " " " " " 525 " "

Het aantal gedetineerden dat het contact met de geestelijke raadsman tijdens de detentie beëindigt, bedraagt minder dan 1%.

Openbaar gesprek.

De Gemeenschap Den Haag heeft het openbaar gesprek voor het zojuist begonnen seizoen reeds vastgesteld. Het zal plaats vinden op woensdag 11 maart tussen de Heren: Dr. W. Banning, Pater S. Jelsma en Dr. J.P. van Praag. Gespreksleider zal zijn Prof. Dr. J.P. Mazure.

-o-

HUMANITAS

Ver.v. Maatsch.Werk op Hum.Grondslag.

Gerepatrieerdenzorg.

De maatschappelijk werker voor de gerepatrieerdenzorg in de provincies Overijssel en Gelderland, de Heer W.A. van Opijnen, is benoemd tot chef van de afdeling opbouwwerk in de gemeente Emmen. In zijn plaats is benoemd als maatschappelijk werkster bij Humanitas voor de gerepatrieerdenzorg Mejuffrouw J.A. de Ferrante.

Nieuw correspondentschap.

In Emmercompascuum is een correspondentschap van Humanitas gevestigd.

Gezinsverzorging.

De afdeling Voorburg/Rijswijk van Humanitas gaat per 1 november a.s. in Rijswijk beginnen met het verlenen van gezinsverzorging.

Aan het opleidingsinstituut voor gezinsverzorging te Arnhem zijn 8 gezinsverzorgsters geslaagd voor het examen voor gezinsverzorgster. Zij worden tewerkgesteld in de afdelingen Groningen, Delft, Dordrecht, Enschede, Rotterdam en Zwolle.

Bejaardenzorg.

In september is de afdeling Leiden van Humanitas begonnen met twee bejaardensociëteiten.

In Deventer heeft het gemeentebestuur de plannen van Humanitas om een bejaardentehuis met 250 bedden te bouwen nu definitief goedgekeurd, evenals Gedeputeerde Staten, in zoverre dat een crediet is verleend van f. 25.000.-- voor het maken van een voorlopig schetsontwerp. Aan de architecten Knuttel & Zoon te Deventer is opdracht verleend dit schetsontwerp te maken.

Een prachtig gelegen stuk land is gereserveerd in het uitbreidingsplan en wij hopen dat de provincie in 1960 genegen zal zijn bouwvolume beschikbaar te stellen. Als dit inderdaad het geval is, zou in 1960 nog met de bouw begonnen kunnen worden.

In Beverwijk heeft de samenwerking tussen B. en W. en Humanitas vrij plotseling een afgerond plan opgeleverd tot het bouwen van een torenflatgebouw met 72 bejaardenwoningen. Het is de bedoeling van Humanitas in dit gebouw bejaardenflats in te richten met zekere sociale voorzieningen. De plannen van het eerder gevormde stichtingscomité zijn nu door B. en W. geheel aanvaard. Het gebouw wordt bijna 50 meter hoog en krijgt 12 verdiepingen en 72 woningen. De kosten zijn f. 1.656.000.--. De flat zal worden gebouwd door Brederodes Bouwbedrijf N.V. te Utrecht.

De stichting Woningbouw voor bejaarden van Humanitas staat onder voorzitterschap van Ir. W. Semeins te Beverwijk. Secretaris is Mr. J.W. Crefeld te Velsen.

Gewestelijke organisatie van Humanitas.

Geleidelijk aan komt bij Humanitas de organisatie per provincie tot stand. In de gewesten Zuid-Holland en Drente werkt momenteel reeds een provinciaal functionaris van Humanitas in samenwerking met een gewestelijk bestuur en gehoopt wordt dat spoedig in de gewesten Noord-Holland en Overijssel ook de aanstelling van een provinciale functionaris zal volgen. In verband hiermede is een proef genomen met het instituut van gewestelijke leden. Humanitas had naast leden in plaatselijke afdelingen een groot aantal verspreide leden op het platteland en in kleine plaatsen. In de provincies Drente en Zuid-Holland zijn deze algemene leden nu verenigd in gewestelijk verband. Gehoopt wordt dat de regionale bundeling de ledengroei en het onderlinge contact ten goede zal komen.

"Van Mens tot Mens".

Humanitas is in september uitgekomen met een zeer uitgebreid ledenorgaan, bestaande uit drie gedeelten en wel het jaarverslag over 1958, de congresstukken voor het aanstaande congres te Rotterdam op 31 oktober en 1 november en het buitenblad, waarin naast het verenigingsnieuws (prijsvraagkaartenverkoop voor 1959) het jaarverslag van de Stichting Kindertehuizen van Humanitas is opgenomen. Voor belangstellenden zijn deze drie onderdelen apart of gezamenlijk verkrijgbaar aan het Centraal Bureau van Humanitas, J.W. Brouwersstraat 16, Amsterdam.

Uitbreiding van het Centraal Bureau aan de J.W. Brouwersstraat 16 te Amsterdam.

B. en W. van Amsterdam hebben gunstig beschikt op een verzoek van Humanitas te mogen beschikken over de benedenverdieping van het pand aan de J.W. Brouwersstraat 16, die tot dusverre als woonruimte werd gebruikt. Op 1 september heeft de afdeling Amsterdam van Humanitas de voorkamer in gebruik genomen en daar de afdeling gezinsvoogdij in het arrondissement Amsterdam gevestigd. De achterkamer zal worden ingericht als vergaderzaal en ruimte voor bijeenkomsten van niet al te grote groepen.

Collecten.

De afdeling Haarlem van Humanitas heeft een collecte gehouden die bijna f.3.000.-- heeft opgebracht.

-0-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Réunie Zomerkamp.

Op 19 en 20 september had te Amsterdam een weekend-réunie plaats van hen die het Zomerkamp in Wiltz (Luxemburg) hebben bezocht. Er waren 31 réunisten. Er is een "gezellig" weekend van gemaakt, zonder zwaarwichtige discussies. Zaterdag hebben de réunisten deelgenomen aan een rondvaart door de verlichte grachten.

Zondagsmiddags werd gedanst en 's avonds werd Chineesch gegeten.

Reorganisatie-weekend.

Op 18 en 19 oktober wordt een weekend gehouden te Soest, waar een algemene discussie zal worden gehouden over wenselijkheid en mogelijkheden van reorganisatie van de H.J.G. Op de Algemene Vergadering, welke op 19 en 20 december zal worden gehouden, zal dit onderwerp uitvoerig ter sprake komen. Het weekend te Soest is bedoeld als een voorbereiding op de discussie van de Algemene Vergadering.

-0-

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Uitbreiding bestuur.

Het Bestuur van het Humanistisch Thuisfront is uitgebreid met de heren W.J. de Bruyne te Amsterdam, N. Gerharz te Den Haag en H. Kooy te Rotterdam.

Aantal bezoeken aan "De Woldberg".

Het nieuwe militair tehuis van het Thuisfront, "De Woldberg" te 't Harde, dat op 19 mei jl. is geopend, heeft een bezoekersaantal van ongeveer 3000 per maand. Daarbij moet in aanmerking worden genomen dat de legerplaats 't Harde op 't ogenblik niet vol bezet is, aangezien veel dienstplichtigen voor oefeningen in Frankrijk en Duitsland vertoeven.

Aantal bezoeken Vormingscentrum.

Het Vormingscentrum voor dienstplichtigen te Nunspeet zal dit jaar waarschijnlijk wel 1500 bezoekers kunnen boeken. Vorig jaar was dat 800 en het jaar daarvoor 300.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Jaarvergadering.

De Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A. houdt op zaterdag 17 oktober te Amersfoort in het Gebouw "Amershof" aan de Snouckaertlaan haar jaarvergadering. Aanvang 16.00 uur. Na behandeling van de agenda - er moet o.m. in enkele vacatures van het bestuur worden voorzien - zal het H.B.-lid Dr. J.P. van Praag een belangrijke inleiding houden.

Onderwijsproblemen.

Voorts kan nog worden medegedeeld dat het gesprek over de onderwijsproblemen (godsdienstonderwijs op de openbare school e.d.) samen met de besturen der katholieke en protestantse werkgemeenschappen binnenkort zal worden voortgezet.

Winterwerk.

Het winterwerk van de afdelingen zal aanvangen met een actie voor meer abonné's op het orgaan der H.W.G.

-o-

RADIO-NIEUWS.

Uitzendingen A.V.R.O. vastgesteld.

Ingaande 6 oktober zal de A.V.R.O. telkens op de eerste dinsdag van de maand van 16.00 uur tot 16.15 uur een programma uitzenden dat door het Humanistisch Verbond wordt verzorgd. De A.V.R.O. heeft in de afgelopen periode herhaaldelijk dergelijke programma's uitgezonden; thans is daarin echter grotere regelmaat gebracht.

Lezingen in Oktober voor de A.V.R.O. en de V.A.R.A.

6 oktober :	(AVRO)	Mr. A. Stempels	"De verantwoordelijkheid als mens van de journalist".
11 oktober :	(VARA)	C.H. Schonk	"De spelende mens".
18 oktober :	(VARA)	Prof. Dr. G. Stuiveling	"Humanistisch commentaar".

-o-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

THE MONTHLY RECORD (ENGLAND)

July 1959

Otto Wolfgang

Discrimination on grounds of sex.

Sept. 1959

F.H.A. Micklewright

Humanism in the man-woman relationship.

Sept. 1959

H.J. Blackham

The Victorian frame of mind.

THE HUMANIST (AMERICA)

No. 2 - 1959

Rudolf Dreikurs M.D.

A Humanist view of sex.

DIE FREIGEISTIGE AKTION (DEUTSCHLAND)

Sept. 1959

Prof. R. Genschel

Darwin und das moralische Gesetz in uns.

-0-

INTERNATIONAAL NIEUWS.

Amerika - Canada

In Free Mind, het ledenblad van de American Humanist Association, lazen wij, dat de Humanist Association te Vancouver een adres heeft gericht aan de Opvoedingscommissie in Canada, waarin de Humanist Association haar bezwaren heeft uiteengezet tegen bijbellezing en gebed op openbare scholen. Tevens worden bezwaren naar voren gebracht tegen allerlei eenzijdige voorstellingen van Christelijke zijde in leerboeken betreffende het Christendom en de andersdenkenden.

Op 1 oktober wordt een begin gemaakt met de bouw van een nieuw hoofdkwartier van de A.H.A. te Yellow Springs.

In Free Mind van juni 1959 vonden we nog een verslagje van George Hilsheimer van zijn bezoek aan ons land, waarbij hij ook het laatste congres van het Humanistisch Verbond heeft bijgewoond. George Hilsheimer is nu group-organizer bij de A.H.A., wat een betaalde, volledige functie is. Hij is speciaal onder de indruk van de militaire tehuizen van het Humanistisch Thuisfront. Bij het verslag is een foto afgebeeld van hem in gezelschap van de Heer Lips van het Thuisfront.

==

Groot Brittannië.

De Rationalist Press Association viert op 24 oktober a.s. haar 75-jarig jubileum met een diner in het Lagerhuis in Londen.

-0-

VAN ALLE KANTEN.

Humanistische geestelijke verzorging. (Vrij Nederland - Nieuwe Prov.Gron.Crt)

Vrij Nederland van 5 september vervolgt zijn artikelenreeks van Fons Hermans over "Een Christelijke en democratische visie op Humanistische geestelijke verzorging".

De schrijver zegt hierin onder meer:

" De onverdraagzaamsten willen van geen concessies horen en "wensen de buitenkerkelijke wereld - om het eens populair uit "te drukken - alleen maar te zien als een onbestreden jachtter-"rein voor de kerken. De meer verdraagzamen zouden desnoods hun "uitgesproken buitenkerkelijke landgenoten nog wel het recht op "erkende geestelijke verzorging volgens eigen behoeften willen "verlenen. Maar tenslotte zwichten velen hunner toch voor het "argument, dat de humanistische invloed wellicht óók honderddui-"zenden die thans aan de periferie van het christendom leven, "definitief van de kerken zal losscheuren. Het is duidelijk, dat "de christenen terecht gevaren zien in de activiteiten van het "georganiseerde humanisme. Niet minder duidelijk is het, dat zij "de handhaving van het christelijk karakter der Nederlandse samen-"leving als hun plicht beschouwen. Maar de zaak wordt onduidelijker "zodra de middelen ter sprake komen die daartoe moeten worden aan-"gewend.

" Men betoogt dikwijls dat het gebruik van geweldmethodes tegen "andersdenkenden een sinds lang door de christelijke kerken ver-"laten standpunt is. Met de grootst mogelijke aandrang verlangt "men, dat een ieder in deze afwijzing van geweld een principieel "gefundeerde evolutie van het christelijk denken en dus geen door "de veranderde tijdsomstandigheden opgedrongen opportunisme zal "zien. Tóch zijn er nog steeds vele andersdenkenden, die zulk een "evolutie hoogstens bij een betrekkelijk kleine minderheid van chris-"tenen menen te bespeuren, terwijl zij tegenover de bedoelingen van "de meerderheid hun wantrouwen niet kunnen prijsgeven. Men verwon-"dert zich hierover aan christelijke zijde, want het zal immers "moeilijk zijn in 1959 nog christenen te vinden die naar een auto "da fé in het Amsterdamse stadion verlangen. Het gelijk zou dan ook "geheel aan christelijke kant zijn, als fysiek geweld de enige vorm "van geweld was en als de onverdraagzaamheid niet tal van grada-"ties kende tussen brandstapel en respect voor de menselijke vrij-"heid. Kan men werkelijk spreken van eerbiediging van het persoon-"lijk geweten als men binnen het kader van een democratisch staats-"bestel zijn meerderheidspositie gebruikt om aan een belangrijke "minderheidsgroep elementaire rechten te onthouden, die men voor "zich zelf opeist? En is niet opportunistisch het optreden van hen, "die het recht van anderen op een in eigen levenssfeer wortelende "geestelijke zorg zoveel mogelijk minimaliseren zodra zij gevaren "zien voor de eigen groep? Wie theoretisch de onverdraagzaamheid "beperkt tot leerstellige controversen, maar praktisch de verdraag-"zaamheid van politieke en andere machtsverhoudingen afhankelijk "maakt - in welke mate dit geschiedt is bijzaak; het streven behoeft "slechts onderkenbaar te zijn - kweekt wantrouwen en verbittering "bij de groep die zich te kort voelt gedaan.

" Gevaren af te wenden van de christelijke gemeenschap, geloofs-
"afval tegen te gaan en hen die aan de periferie leven, tot het
"bewuste christendom terug te brengen, acht de christen terecht
"zijn taak en roeping. Dit alles dient echter te geschieden in eer-
"bied voor de menselijke vrijheid, die leerstellig in het christen-
"dom verankerd ligt, maar helaas in de loop der eeuwen lang niet
"altijd de praktijk bepaalde."

Na vervolgens te hebben gesteld dat het Humanistisch Verbond geens-
zins tot vertegenwoordiger van het ongeloof moet worden bestempeld en dat
in humanistische kring de meest verbreide levenshouding niet is die van de
pertinente godloochenaar maar die van de zoekende en vragende mens, komt
de schrijver tot de volgende conclusies:

" De eerste conclusie die zich uit de hiervoren summier weerge-
"geven overwegingen aan mij opdringt, is dan ook, dat ik mij in
"christelijke eerbied voor 's mensen persoonlijke vrijheid en op
"grond van mijn democratische gezindheid voorstander moet bekennen
"van een volledige erkenning en gelijkgerechtigdheid van de huma-
"nistische geestelijke verzorging.

" De tweede, niet minder belangrijke conclusie is, dat dit stand-
"punt voor mij niet slechts een kwestie moet zijn van in de feite-
"lijke omstandigheden geboren tolerantie, maar dat ik deze geeste-
"lijke verzorging in vele opzichten als een groot goed voor mijn
"buitenkerkelijke medemensen moet zien.

" Tenslotte lijkt mij de conclusie gewettigd dat juist het georga-
"niseerde humanisme, dat zich van de menselijke levensproblematiek
"rekenschap tracht te geven en de menselijke waardigheid wil dienen,
"de ontmoeting tussen buitenkerkelijke mens en christendom zal be-
"gunstigen."

De Nieuwe Prov. Groninger Courant van 22 augustus komt terug op het
eerste artikel van Fons Hermans in Vrij Nederland en zegt o.m. :

" Nu hebben degenen, die aldus redeneren, tot op vrij grote hoog-
"te het gelijk aan hun zijde. In een democratisch georganiseerde
"samenleving is de gelijk-berechtigdheid een voornaam goed. Dit
"houdt in, dat de leden van een democratie bereid moeten zijn hun
"tolerantie tot het hoogst mogelijke peil op te voeren. De rechten
"en de vrijheden van de "anders-denkende", zelfs van de kleinst moge-
"lijke anders-denkende minderheid behoren zeker te zijn. Doch: tege-
"lijk ook kent de tolerantie, de tegemoetkomendheid, haar grenzen.
"Zij geldt niet in alle gevallen, waarin bepaalde individuen of groe-
"pen uit de democratische samenleving op een dusdanige wijze gaan
"ageren, dat zij het bestaan van de samenleving rechtstreeks gaan
"ondermijnen door agitatie, door opruiing tegen de bestaande orde-
"ning, door verradelijk samenspel met tegen die samenleving opereren-
"de machten enzovoort. In dergelijke situaties komt de samenleving
"wel eens zover, dat zij de extremisten de democratische rechten
"ontzegt, die zij zich reeds onwaardig hebben getoond.

" Over het algemeen geschiedt een ontzegging van democratische
"rechten aan bepaalde extremistische individuen of groeperingen -
"in het belang van de democratie - met instemming van de overgrote
"meerderheid in de democratische samenleving. Men acht het dreigend
"gevaar evident en berust in de noodzakelijke ingreep. Daarnaast is
"echter een situatie denkbaar, waarbij slechts een groep uit die

"samenleving het dreigend gevaar ziet en zich geroepen acht om het, dat dreigend gevaar, alle protesten tegen een aantasting van de gezonde democratie ten spijt, te gaan beteugelen. En deze laatstbedoelde toestand is naar onze mening ingetreden, nu het Humanistisch Verbond poogt, de weg naar een volkomen-gelijkwaardige status voor zijn "eredienst" te effenen. Want: het moderne humanisme is niet minder dan openlijke Godloochening, opstand tegen de God van hemel en aarde, die door zijn genade en de democratie en het bestaan van een leef-bare samenleving mogelijk heeft gemaakt."

-0-

Humanisme in de aether. (De Volkskrant - De Leeuwarder Courant)

Onder dit kopje publiceerde De Volkskrant van 28 augustus j.l. het volgende artikeltje over de Luisterkring. Het stukje werd overgenomen door De Leeuwarder Courant van 31 augustus.

" De Documentatiedienst van het Humanistisch Verbond kon onlangs een manifest publiceren van enige vooraanstaande Nederlanders, onder wie katholieken en hervormden, die vroegen om een eigen plaats voor de humanisten in het komende omroepbestel. Nu kunnen zij zich alleen laten horen als gasten van een andere omroep; zij willen echter eigen zendtijd. De bekende hoofdredacteur van "Hervormd Nederland", Ds. F. Landsman, heeft nu deze eis ook van christelijk standpunt gerechtvaardigd genoemd. Hij stelt daarbij uitdrukkelijk, dat het Verbond geen Kerk is en ook niet kan worden beschouwd als vertegenwoordiger van de buitenkerkelijken. Maar omdat de overheid de gewetensvrijheid moet waarborgen, moet zij de humanisten ook als gelijkberechtigden met anderen behandelen. Bovendien ziet hij in de humanisten medestrijders tegen de ontwaarding van de mens.

" Het probleem van de situatie van het Humanistisch Verbond heeft zich al op verschillende terreinen voorgedaan. Eerst ging het om de vraag, of het ook evenals de Kerken voor geestelijke verzorging in kazernes, gevangenissen, enz. in aanmerking kwam. Een gezaghebbend protestant als Prof. Diepenhorst acht het juist dat het hier ook toegang kreeg, zij het niet precies zoals de Kerken. Dan komt bij overheidssteun bij kerkebouw onmiddellijk de vraag, of de overheid dan ook niet de bezinningscentra van andere groepen, vooral de humanisten, moet subsidiëren. En dan komt nu dus het aetherbestel aan de orde. Geen van de drie gevallen lijkt precies op de andere; de situatie is telkens anders.

" En steeds keert dezelfde principiële vraag terug: moeten wij om wille van de democratie en de gewetensvrijheid deze gelijkstelling van het Verbond met de Kerken aanvaarden, of moeten wij in christelijk Nederland aan de Kerken een voorrang laten? "

-0-

Humanistische rubriek in Het Parool.

Het Parool van 28 augustus geeft de 2e aflevering van zijn nieuwe rubriek: Nieuws uit de Humanistische wereld.

Hierin is opgenomen een interview met Dr. J.P. van Praag, de Voorzitter van het Humanistisch Verbond, over subsidie voor kerkebouw (waarin Dr. van Praag betoogt, geen bezwaar te hebben tegen deze subsidie, mits ook voor bezinningsgebouwen van niet-kerkelijke subsidie kan worden verleend). Verder bevat de rubriek een uiteenzetting over het bekende belastingproces in Amerika, waarbij de Ethical Society van Washington vrijstelling kreeg van belasting op haar gebouw, omdat zij beschouwd diende te worden als een "religious corporation". Tenslotte werden enige mededelingen opgenomen over de Luisterkring en de zendtijd van de Belgische Humanisten voor radio en televisie. De bespreking welke Prof. Mazure heeft gegeven in "Rekenschap" van het boek van Prof. van der Wal wordt genoemd en ook de waardering welke Prof. J. Huxley heeft uitgesproken voor het boek van de R.K. priester Teilhard de Chardin over "Het verschijnsel mens".

Op het interview kwam een ingezonden stuk in Het Parool van 10 september, waarvan wij een gedeelte voor U overnemen:

" Welk een vrome woorden, voor welk een dubieuze zaken! Kon het niet concreter worden geformuleerd, bv. als volgt. De kerken zitten in geldnood, omdat de belijdenisbehoeftigen blijkbaar voor deze behoefte financieel geen groot genoeg offer willen brengen. Wat is de oplossing? Subsidiëring, d.w.z. men dwingt de niet-belijdenisbehoeftigen voor de behoefte van de ander mee te betalen. Een procedure van een formidabel gebrek aan elegantie, waarvan de diepe twijfelachtigheid alleen maar gecamoufleerd is kunnen worden door de vele er om heen gesponnen nobele termen (ik doel hiermede niet slechts op Dr. van Praag) en de langzamerhand spreekwoordelijke oubolligheid van het Nederlandse publiek. En wat is de houding van het Humanistisch Verbond? Eenvoudig gesteld, en afgezien van alle ethische fraseologie: we voelen er wel voor - mits we een deel van de buit krijgen!

" O ja, in naam van de verdraagzaamheid! Stel ik, als individu, liever collectief doet in zijn eigen gebouw, in staat, dit gebouw op zondag vrijelijk te bereiken en binnen te gaan, dan ben ik blijkbaar nog lang niet verdraagzaam genoeg. O neen, ik moet met alle geweld aan zijn gebouw en zijn stoel meebetalen, en zou ik dit weigeren - is de subsidiëring er eenmaal, dan kan ik dit gelukkig niet meer! - dan mocht ik een abject en onverdraagzaam sujet heten!"

-o-

Lezing Ds. Kalff. (Bussumsche Courant)

Ds. Kalff heeft zijn bekende lezing over "De vijand op pantoffels" thans gehouden in Bussum. De Bussumsche Courant van 10 september gaf er een verslag van, waaruit wij het volgende voor U overnemen:

" Er zijn ook dergelijke mensen, die niet "slapen", maar die propaganda maken voor het nihilisme: de Humanisten, zo zei Ds. Kalff. Hij vervolgde met te verklaren, dat de Humanisten zeggen, dat zij slechts contact zoeken met al degenen die "door de kerken eenvoudig niet kunnen worden bereikt". Maar onvermijdelijk is daarbij en daardoor het contact tussen de kerken en het Humanisme. Maar al te veel mensen-in-nood komen onder invloed van Humanistische termen.

" Na de oorlog, vertelde spreker, heeft het Humanisme in alle
"lagen van de bevolking invloed gekregen. Het Humanisme komt in
"alle werelddelen waar de mensen meer ontwikkeld geraken. Het
"Humanisme komt op de bodem van de Christelijke cultuur. Het hart
"van deze cultuur is de kennis van God en het volgen van Christus
"en dit hart van deze cultuur heeft het Humanisme eruit gehaald.
" Het Humanisme, moest spreker toegeven, helpt op financieel ge-
"bied graag en goed. Maar de Humanist, zo ging hij verder, heeft
"een voltrekte onverschilligheid voor de God Die leeft."

De Bussumsche Courant van 12 september had een ingezonden stuk van
Dr. Saalborn over deze lezing. Het slot van dit stuk vermelden wij hier-
onder:

" Men vergete niet, dat beide machtige stromingen, christendom
"en classiciteit, elkander eeuwenlang gunstig hebben beïnvloed.
"En daarom alleen al is het zo bedroevend, een mens die zich niet
"tot het christendom heeft bekeerd als een soort melaatse te zien,
"als een "vijand op pantoffels".

" Het is overigens een leugen te beweren dat de humanist de mens
"in plaats van God verheerlijken zou. Niets is minder waar. De huma-
"nist tracht de mens te begrijpen en uit hem te halen wat er aan
"geestelijke krachten in hem schuilt, zodat hij leren zal, zijn men-
"selijke vermogens goed te gebruiken ten bate van zijn medemens en
"tot voltooiing van zijn eigen wegen.

" Het is onjuist te beweren, dat een Humanist niets erkent van
"wat "de mens te bovengaat". Hij is zich bewust van "Kosmische"
"verbondenheid met een hogere macht, boven ons menselijk begrips-
"vermogen.

" Het Humanisme is sedert Erasmus, Thomas More, Reuchlin en
"Montaigne, sedert Goethe, Voltaire en Rousseau niet meer weg te
"denken uit het geestesleven van de mensheid.

" En sedert 1945 heeft het vooral in Nederland een nieuwe roe-
"ping en werkkring gekregen, omdat er zo veel te doen is om het
"om zich heen grijpende nihilisme tegen te gaan.

" Waarlijk, dominee, het is geen vijand op pantoffels, maar Uw
"goedwillende medewerker. Kom aan onze tafel broeder en breek het
"brood met ons."

-o-

Een Humanistische Internationale. (Streven)

Het maandblad Streven (een R.K. tijdschrift dat in Nederland en Bel-
gië verschijnt) heeft in zijn augustus- en septembernummer van dit jaar
een artikel opgenomen van de Heer W. Engelen Pr. over de I.H.E.U., onder
de titel: Een Humanistische Internationale. Om U een indruk van dit ar-
tikel te geven, nemen wij een bladzijde hieruit over:

" Meteen zij hier al vooropgesteld, dat iedere overschatting van
"de betekenis in dit opzicht van de I.H.E.U. zo ergens, dan hier
"tot voorbarige conclusies leidt, die de realiteit miskennen en
"de importantie van deze beweging in een verkeerd licht stellen.
"Van een integrale synthese tussen de anti-godsdienstige ratio-
"nalistische linkervleugel en de religieus-humanistische rechter-

"vleugel is geen sprake. Wel neemt de I.H.E.U. een middenpositie in, en als zodanig oefent zij zonder twijfel naar beide kanten een onmiskenbare aantrekkingskracht uit, maar zij vertoont in haar feitelijke samenstelling nog een te weinig harmonisch - wij zouden bijna zeggen: te chaotisch - beeld om nu reeds een helder baken te zijn, waarvoor vrijdenkers, humanisten en agnostici van verschillende pluimage hun eigen vertrouwde homes spoorstruikelzucht zouden willen ruilen. Hoe groot de tegenstellingen nog zijn, is wel gebleken op het verleden jaar ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling te Brussel gehouden nationaal "congres van vrijzinnige bewegingen" in België, waarin een grootscheepse ontmoeting gearrangeerd was in de aula van de Vrije Universiteit van Brussel tussen de Union Rationalist de Belgique en het Humanistisch Verbond van België, beide respectievelijk gesecondeerd door de Union Rationaliste de France en het Nederlandse Humanistisch Verbond. De Nederlandse humanisten zijn er lichtelijk ontdaan van teruggekeerd. Men verstond er elkaar nauwelijks. Eenzelfde ervaring deed een afvaardiging van het Humanistisch Verbond op tijdens een congres van de World Union of Free Thinkers (W.U.F.T.) te Rome in 1949, waar men tot de bevinding kwam, dat men een nutteloze reis gemaakt had wegens de "onvruchtbare polemiek, dogmatisch-atheïstisch, met de kerken" 1), die de sfeer aldaar bepaalde.

" Van de andere kant is het belangrijk, dat de hierboven besproken Ethical Societies van het begin af aan deel uitgemaakt hebben van de I.H.E.U. Dit feit zou de indruk kunnen wekken, dat de "middenpositie" van de I.H.E.U. in zoverre dubieus is, dat zij eenzijdig bevolkt zou zijn door "rechtse" groeperingen. Daartegenover staat echter de dominerende positie van het Nederlandse Humanistisch Verbond (en het Belgische, dat daarmee zeer nauw verwant is), dat zowel in zijn beginselverklaring als in zijn feitelijke samenstelling wel het meest het ideaal van de synthese tussen rationeel en religieus benadert 2). Bovendien zijn er aanwijzingen, dat met name in de British Ethical Union een ontwikkeling naar het "midden" heeft plaats gehad. Veelbetekenend lijkt ons in dit verband de nauwe samenwerking, die daar tot stand gekomen is met de machtige en uitgesproken anti-godsdienstige Rationalist Press Association. Na een experimentele periode heeft die samenwerking een voorlopige vorm gekregen in de federatief opgezette Humanist Association 3).

1) Dr. J.P. van Praag in Mens en Wereld van 24-10-1949. Vgl. uit ons artikel Het moderne Humanisme in Nederland de passus over Humanistisch Verbond en Dageraad, Streven XI-II (1958) blz. 828-829.

2) Zie hierover ons artikel Is het Humanistisch Verbond een Religie?, Streven X-II (1957) blz. 732-743, en het hoofdstuk "Differentiatie" in Het moderne Humanisme in Nederland, Streven XI-II (1958) blz. 926-929.

3) I.H.E.U. Information Bulletin no. 14 (april 1957) blz. 7.